HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מסורת הש"ס

א) לקמן סז:, ב) [עיי"ס סג: וש"נ], ג) גיטין עח., ד) [סס:], ה) כתובות כ., ו) [לעיל ב:], ז) [דף עח.], ח) [חולין נג:], ט) [עי' תוס' ב"ב קסט: ד"ה בחזקה],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מידע וכו' דקמייתא קידושין דבתרייתא: (ב) תוס' ד"ה ואמר' למאי הלכתא: (ג) ד"ה אי בשתי וכו' ואין בכך כלום והא קיימי עדים: (ד) בא"ד אבל אי בקידושין הוה מייתי וכו' דכבר תנן לה וכו' דקידושין מיירי נמי בכת אחת:

מוסף רש"י

נפל הבית עליו ועל בת אחיו. שהיא אשתו, שפק הוא מת תחלה ונפלו שמיתן לפני אחיו ופוטרת צרתה משום צרת הבית, שפק בת אחיו מתה ראשונה וכשעת נפילה ליבם לא הוה לצרתה צרת צרות, דתנן (לעיל ב:) וכולן אם מתו או מיתנו צרתיהן מותרות (לקמן סז:). **דבר שטיא זבין נכסי.** מכר קרקעותיו (כתובות כ.). **חלים.** בריא (שם).

עין משפט נר מצוה

כז א מיי' פ"ה מהל' גירושין הלכה יג סמג עשין כ טוש"ע אה"ע סימן קלט סעיף יג:

כח ב מיי' פכ"ט מהל' מכירה הלכה ה סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סימן רלה סעיף כא בהג"ה:

תוספות ישנים

שאם אתה אומר מולגת מתייבמת. וא"ת נעיל שמתינו בפ' כיצד מולגת (יח.) ולא מתייבמת ומאי לא אמרינן שאם אתה אומר מולגת מתייבמת. וי"ל דהתם נמי אינה אסורה ליבם אלא מדרבנן וא"כ מתייבם ואין בכך כלום כדאמרינן הכא. וא"ת ולר' שמעון דאמר שני אחיות בזיקה מדאורייתא (לעיל כח:) וכשהאחת איסור מצוה אמרינן לעיל (שם) מולגת ולא מתייבמת ומאי לא גזרינן שאם אתה אומר מולגת מתייבמת דהא מדאורייתא היא וא"א לומר מתייבם ואין בכך כלום. וי"ל דאחיות בזיקה והאחת איסור מצוה מלגת דלא שייכא היא ולא גזור בה רבנן: **נפל** הבית עליו ועל בת אחיו וכו' ואמאי נימא אשה זו בחזקת היתר ועומדת עמה: **ואין** ידוע איזה מהם מת ראשונה. קסבר האי

תנא דמיתה מפלגת:

(ב) **למאי הלכתא.** תימא דמשנה זו בגיטין בהזורק (דף עח.) ולא מסיק התם בגמרא למאי הלכתא: **אי** בשתי כיתי עדים תתייבם ואין בכך כלום. פ"ה דסוק הוא דאיך עלה על דעת המתרץ לומר כן ועוד דבספרים ישנים גרס ודלמא והוא מוחק וגרס ומו ונראה לר"י דה"פ דומיא דקידושין וקידושין משמע ליה דמיירי אף בכת אחת ואע"ג דבכת אחת דאורייתא מתייבמת כיון דבב' כיתי עדים הוא ספיקא דאורייתא גזרו רבנן שלא תתייבם בכת אחת אלו ב' כיתי עדים ופריך וקידושין גופייהו ממאי דמיירי בכת אחת דלמא דוקא בב' כיתי עדים אבל בכת אחת מותרת להתייבם ולא גזרינן אלו ב' כיתי עדים משום דב' כיתי עדים גופייהו הוא ספיקא דרבנן ומדאורייתא מתייבמת דמוקים לה אחזקה אלא מדרבנן הוא ולא מתייבמת לחומרא דווקא בשתי כיתי עדים אבל בכת אחת לא החמירו ומוכיח דשתי כיתי עדים ספיקא דרבנן כמו שמפורש לבסוף והשתא קאמר אי בב' כיתי עדים דוקא אתה רואה להעמידו אבל בכת אחת מתייבמת ולא גזרינן אלו שתי כיתי עדים דשתי כיתי עדים גופייהו אינה חולצת אלא לחומרא ואם תתייבם אין בכך כלום והיכי מצינן למימר דתתייבם ואין בכך כלום (ג) קיימי עדים ואמרי כו' ומסיק ודלמא בשתי כיתי עדים גופייהו הוא ספיקא דרבנן כמו שהקשה בתחלה והשתא לפי מסקנא זו בקידושין בכת אחת שריא להתייבם ומיהו ודלמא בעלמא קאמר ועוד אר"י דמצינן לפרש דמשמע ליה דבקידושין אייר בכת אחת משום דבשתי כיתי עדים לא איצטריך דפשיטא שהוא ספיקא דאורייתא ותנן לה בגיטין (ג"ז שם) גבי ספק גירושין דחולצת אבל (ד) אי הוה בקידושין מיירי בשתי כיתי עדים הוה מיירי נמי בגירושין בשתי כיתי עדים אע"ג דלא איצטריך וכבר תנן לה בגיטין ולהכי קאמר דומיא דקידושין דקידושין נמי בכת אחת ופריך וקידושין גופייהו דלמא בשתי כיתי עדים דשתי כיתי עדים נמי ספיקא דרבנן וכת א' ושתי כיתי עדים הכל הוה שוה שהכל ספיקא דרבנן דכמפרש ואזיל: **שתי** כיתי עדים נמי ספיקא דרבנן. וא"ת וכיון דמסקינן דבשתי כיתי עדים הוי ספיקא דרבנן למה דחקו רבה ורב יוסף לאוקמי דהוא

כיון דקא מצרכת חליצה מידע ידעי דחומרא בעלמא הוא א"ה גירושין נמי ליתני וליצרכה חליצה ומידע ידעי דחומרא בעלמא הוא אם אתה אומר חולצת מתייבמת הכא נמי אם אתה אומר חולצת מתייבמת ותתייבם ואין בכך כלום אחזקה קא קיימא איתיביה אביי [ה]נפל הבית עליו ועל בת אחיו ואין ידוע איזה מהם מת ראשון צרתה חולצת ולא מתייבמת אמאי הכא נמי נימא אשה זו בחזקת היתר לשוק עומדת ומספק אתה בא לאוסרה אל תאסרנה מספק וכי תימא ה"נ לחומרא חומרא דאתי לידי קולא הוא שאם אתה אומר חולצת מתייבמת גירושין דשכיחי גזרו בהו רבנן [ב]מפולת דלא שכיחי לא גזרו בהו רבנן אי נמי גירושין דקיימא ערוה דקא מוכח וצרתה קמצרכת לה חליצה אמרי קמו ביה רבנן בגיטא דגיטא מעליא הוא ואתו לייבומי לצרה מפולת מי קמו בהו רבנן במפולת וגבי גירושין מי לא תנן והתנן [ג]א היתה עומדת ברה"ר וזרקו לה קרוב לה מגורשת קרוב לו אינה מגורשת מחצה על מחצה מגורשת ואינה מגורשת ואמרינן למאי הלכתא דאי כהן הוא אסורה ליה ואי ערוה היא צרתה בעיא חליצה ולא אמרינן שאם אתה אומר חולצת מתייבמת הא איתמר עלה [ד]רבה ורב יוסף דאמרי תרוויהו הכא בשתי כיתי עדים עסקינן אחת אומרת קרוב לה ואחת אומרת קרוב לו דהוה ליה ספיקא דאורייתא ומתניתין דהכא בכת אחת דה"ל ספיקא דרבנן וממאי דמתניתין דהכא בכת אחת דומיא דקדושין מה קדושין בכת אחת אף גרושין בכת אחת וקדושין גופייהו ממאי דבכת אחת דלמא בב' כיתי עדים אי בב' כיתי עדים תתייבם ואין בכך כלום קיימי עדים וקאמרי קרוב לה ואת אמרת תתייבם ואין בכך כלום ותו בשתי כיתי עדים נמי ספיקא דרבנן היא דאמרי' אוקי תרי לבהדי תרי ואשה אוקמה אחזקה מידי דהוה אנכסי דבר שטיא [ה]דבר שטיא זבין נכסי אתו בי תרי ואמרי כשהוא חלים זבין ואתו בי תרי ואמרו כשהוא שוטה זבין ואמר רב אשי [ו]אוקי תרי לבהדי תרי

וארעא

למאן דחייש לספק דרוסה כדאמר בריש אלו טרפות (חולין דף מג. ושם) ואדי שנכנס לבין השוורים ופסק התם אמיימר[ז] הלכתא דחוששין לספק דרוסה אע"ג דאמרינן התם איכא למימר הכי ואיכא למימר הכי מ"מ מסתברא טעמא לאיסורא טפי מלהתירא תדע דהא בספק כלבא ספק שורא אמרינן התם (דף נג.) אימור כלבא אפי' לשמואל דחייש לספק דרוסה: **הכא** נמי אם אתה אומר חולצת מתייבמת. תימה דמעיקרא פריך ואל תאסרנה מספק ורולה להתירה ליבם לכתחילה והשתא פריך דאפילו חליצה לא תיבעי גזרה שמא תתייבם ויש לומר דהכא הכי קאמר מה מועיל שאתה אוסרה ליבם וכיון דחולצת יבוא מתוך כך ליבם ומשני דחולצת ממה נפשך ואם יבא באקראי בעלמא ליבם אין בכך כלום: **נפל** הבית וכו'. כאן יש תימה אמאי חשיב לה טפי בחזקת היתר לשוק מליבם דהא קמן ששניהם מתו וכן יכול להיות שהיא מתה תחלה כמו הבעל וי"ל דמשום הכי חשיב לה טפי בחזקת היתר לשוק מליבם משום דבמיתת הבעל משתריא לשוק אבל במיתת הערוה אינה מיתרת ליבם עד שימות הבעל עמה: **ואין** ידוע איזה מהם מת ראשונה. קסבר האי

תנא דמיתה מפלגת:

(ג) **למאי הלכתא.** תימא דמשנה זו בגיטין בהזורק (דף עח.) ולא מסיק התם בגמרא למאי הלכתא: **אי** בשתי כיתי עדים תתייבם ואין בכך כלום. פ"ה דסוק הוא דאיך עלה על דעת המתרץ לומר כן ועוד דבספרים ישנים גרס ודלמא והוא מוחק וגרס ומו ונראה לר"י דה"פ דומיא דקידושין וקידושין משמע ליה דמיירי אף בכת אחת ואע"ג דבכת אחת דאורייתא מתייבמת כיון דבב' כיתי עדים הוא ספיקא דאורייתא גזרו רבנן שלא תתייבם בכת אחת אלו ב' כיתי עדים ופריך וקידושין גופייהו ממאי דמיירי בכת אחת דלמא דוקא בב' כיתי עדים אבל בכת אחת מותרת להתייבם ולא גזרינן אלו ב' כיתי עדים משום דב' כיתי עדים גופייהו הוא ספיקא דרבנן ומדאורייתא מתייבמת דמוקים לה אחזקה אלא מדרבנן הוא ולא מתייבמת לחומרא דווקא בשתי כיתי עדים אבל בכת אחת לא החמירו ומוכיח דשתי כיתי עדים ספיקא דרבנן כמו שמפורש לבסוף והשתא קאמר אי בב' כיתי עדים דוקא אתה רואה להעמידו אבל בכת אחת מתייבמת ולא גזרינן אלו שתי כיתי עדים דשתי כיתי עדים גופייהו אינה חולצת אלא לחומרא ואם תתייבם אין בכך כלום והיכי מצינן למימר דתתייבם ואין בכך כלום (ג) קיימי עדים ואמרי כו' ומסיק ודלמא בשתי כיתי עדים גופייהו הוא ספיקא דרבנן כמו שהקשה בתחלה והשתא לפי מסקנא זו בקידושין בכת אחת שריא להתייבם ומיהו ודלמא בעלמא קאמר ועוד אר"י דמצינן לפרש דמשמע ליה דבקידושין אייר בכת אחת משום דבשתי כיתי עדים לא איצטריך דפשיטא שהוא ספיקא דאורייתא ותנן לה בגיטין (ג"ז שם) גבי ספק גירושין דחולצת אבל (ד) אי הוה בקידושין מיירי בשתי כיתי עדים הוה מיירי נמי בגירושין בשתי כיתי עדים אע"ג דלא איצטריך וכבר תנן לה בגיטין ולהכי קאמר דומיא דקידושין דקידושין נמי בכת אחת ופריך וקידושין גופייהו דלמא בשתי כיתי עדים דשתי כיתי עדים נמי ספיקא דרבנן וכת א' ושתי כיתי עדים הכל הוה שוה שהכל ספיקא דרבנן דכמפרש ואזיל: **שתי** כיתי עדים נמי ספיקא דרבנן. וא"ת וכיון דמסקינן דבשתי כיתי עדים הוי ספיקא דרבנן למה דחקו רבה ורב יוסף לאוקמי דהוא

קיון דקמצרכת חליצה לצרה מידע ידעי. דקידושי דבת אחיו לאו קידושין והאי דלא מתייבמת צרתה חומרא בעלמא הוא: **ליתני.** ספק קרוב לו: **מידע ידעי דחומרא בעלמא הוא.** כלומר אי חיישת דלא ליתני אינשי מדחלצה ודאי גירושין גמורין נינהו דאי קדיש לה למגורשת אינש דעלמא והדר קדיש לאחותה דקמייתא [ה] קדיש דבתרייתא לאו קידושין לא תיחוש להכי דמדלא מתייבמת צרתה מידע ידעי דחליצה חומרא בעלמא הוא: **מתייבמת.** וקמייבם צרת ערוה דאוקמה אחזקה ופגע בכרת: **הכא נמי.** גבי קידושין אמאי חולצת הא אתי לייבומי ודלמא קידושי ערוה קידושי הוו וקמייבם לצרת ערוה: **אחזקה קיימא.** בחזקת היתר ליבם: **ועל בת אחיו.** והיא אשתו צרתה חולצת לא מיפטרא בולא כלום משום צרת ערוה שמא היא מתה ראשונה ואח"כ מת הוא ותנן וכולן אם מתו הערויות קודם לבעליהן צרותיהן מותרות בפ"ק [ו]: **ולא מתייבמת.** שמא הוא מת ראשון והוא לה הך צרת בתו: ה"ג **חומרא דאתי לידי קולא הוא שאם אתה אומר חולצת מתייבמת: גזרו בהו רבנן.** דספק גירושין בערוה לא תחלון הצרה שאם אתה אומר חולצת מתייבמת: **דקיימא ערוה.** קמן וקמוכחת דהכל רואין שזו צרת ערוה היתה ואתה מצרכת חליצה אתו למימר קמו ביה רבנן בגיטא וגיטא מעליא הוא ואין זו צרת ערוה ואתא לייבומי: **אבל מפולת.** א"נ מצרכת לה חליצה מי אתי למימר קמו בהו רבנן במפולת אלו הדיינים המצריכים אותה חליצה נביאים הם וידעו שהיא מתה ראשונה דליתי ליבם לצרה ומידע ידעי דהאי דחלצה משום ספיקא היה: **קרוב לו לו'.** מפרש במסכת גיטין[ז]: **למאי הלכתא.** קתני מגורשת: **דהוי לה ספקא דאורייתא.** כיון דתרי אמרי קרוב לה לא מצי לאוקמי צרה אחזקה ולמיפטרא לעלמא בלא חליצה: **ומתני' דהכא בכת אחת.** עד אומר קרוב לו ועד אומר קרוב לה הלכך בקידושין הוא דאיכא למיתנייה משום דבחזקת היתר ליבם קיימא ומשום עד אחד דאמר קרוב לה לא מפקינן לה מחזקה וחלצה אבל בגירושין ליכא למתנייה דבחזקת היתר לשוק קיימא ועד א' דאמר קרוב לה בעי לאפוקי מחזקה וכיון דליכא עדות שלא אזלינן לקולא וקא מוקמינן אחזקה ולא בעיא חליצה שאם אתה אומר חולצת מתייבמת: **אף גירושין בכת אחת.** כלומר אי הוה תני להו דע"כ הוה מיתוקמא דומיא דקידושין משום הכי לא תני לה: הכי גרסינן **וקידושין גופייהו ממאי דבכת אחת דלמא בשתי כיתי עדים אי בשתי כיתי עדים תתייבם ואין בכך כלום קיימי עדים ואמרי קרוב לה ואת אמרת תתייבם ואין בכך כלום ותו בשתי כיתי עדים נמי ספיקא דרבנן הוא דאמרינן אוקי תרי כו'.** והכי פירושו אי בשתי כיתי עדים לא הוה תני ולא מתייבמת אלא תתייבם ואין בכך כלום דהא אוקמת אחזקה דמותרת ליבם הואי ופרכינן קיימי עדים כו' והאמרת שתי כיתי עדים ספיקא דאורייתא היא ותו בשתי כיתי עדים נמי ספיקא דרבנן הוא ובגירושין גופייהו אע"ג דכת אחת אומרת קרוב לה לא הוה לן לאפוקי מחזקת היתר לשוק כיון דאיכא כת אחריתי דאמרה קרוב לו ואמאי קתני חולצת. ואית דמפרשי הכי אי בשתי כיתי עדים מי הוה אמרינן לעיל בספק קידושין תתייבם ואין בכך כלום קיימי עדים ואמרי קרוב לה ומקודשת ועשית הראשונה צרת ערוה ואת אמרת תתייבם אלא ודאי בכת א' ומשום דליכא אלא חד דאמר קרוב לה אמרינן אוקי צרה אחזקתה דשריא ליבם וכך שמעתי וקשה בעיני משום דמייתי סייעתא למילתיה מדנפשיה דההוא תתייבם ואין בכך כלום דלעיל הוא גופיה פירש הכי: